

Ріната Алімівна Казак,
стажистка-дослідниця
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
м. Харків

УДК 340.15:349.6''19''(477)

РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗАПОВІДНИКІВ НА ОСНОВІ ЗАКОНУ ПРО ОХОРОНУ ПРИРОДИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР (1960 – 1970 РОКИ)

У статті здійснено аналіз правової регламентації функціонування заповідників на основі Закону «Про охорону природи Української РСР» 1960 р. і прийнятих на його розвиток інших нормативних актів з метою виявлення повноти регулювання цієї сфери.

Ключові слова: заповідники, Закон «Про охорону природи Української РСР» 1960 р., біорізноманіття, охорона природи.

При постановці питання про захист біологічного різноманіття особлива увага має приділятися таким природоохоронним об'єктам, як заповідники. Заповідники відіграють ключову роль у сфері захисту флори і фауни України і планети в цілому. На відміну від заказників (охорона тварин або рослин) або зоопарків (охорона тварин), на території заповідників під охороною знаходяться не певні частини екосистеми, а їх сукупність – цілий природний комплекс. Приміром, у фауні Луганського природного заповідника НАН України (створеному згідно з постановою Ради Міністрів УРСР № 568 від 12 листопада 1968 р.) налічувалося 4000 видів, з них 99 внесені до Червоної книги України, 75 значились у списку Боннської конвенції 1979 р., 196 – Бернської конвенції 1979 р., 53 – в Конвенції СІТЕС (СІТЕС) 1975 р., 22 – у списку МСОП, 29 – у Європейському червоному списку [14]. Заповідник, як форма особливо охоронюваної природної території, призначений для захисту і збереження біорізноманіття 3-х рівнів його організації – флори, фауни й біотопу (середовище існування), вимагає створення оптимальної й багатоаспектної нормативно-правової бази для свого функціонування. Ще в 1960 р. було прийнято Закон

«Про охорону природи Української РСР». Саме в цей період відбувався інтенсивний генезис правових норм, розвивалися базові положення, активізувалася природоохоронна діяльність республіки. Історико-правовий досвід є важливим і в наші дні, бо проблема розширення мережі заповідників і створення нових об'єктів природно-заповідного фонду стоїть перед українським суспільством досить гостро: за даними Всеукраїнської екологічної ліги на 2013 р., територія звалищ в країні (7 %) істотно перевищує площу об'єктів природного заповідного фонду (4,5 %) [15].

Проблемам дослідження нормативно-правових засад діяльності заповідників присвячені роботи радянських учених II половини XX ст.: В. Г. Ємельянової, Г. Я. Кукушкіна, О. С. Колбасова, В. М. Хрустальнової, Л. Я. Огорокової, Н. Т. Реджепової, І. Ф. Панкратова, Ф. Р. Штильмарка, С. В. Скрябіна та ін. Актуальність цієї правової тематики зростає й у XXI ст., оскільки охорона біорізноманіття є важливим показником сталого розвитку, а одним з інструментів його реалізації виступає організація й раціональне використання природно-заповідного фонду України [16, с. 268]. Зазначеній проблемі присвячені публікації таких сучасних українських учених, як М. О. Товкун, Я. О. Герасименко, А. П. Гетьмана, В. І. Лозо, В. М. Бевзенко, К. Н. Марич та ін. Вони стосуються як теоретичних, так і практичних аспектів функціонування заповідників, правового режиму природно-заповідних територій, юридичної відповідальності за порушення правових норм і вдосконалення законодавства в цій царині.

Багатогранність проблеми створення й функціонування заповідників обумовлюється тим, що її питання можуть розглядатися не тільки у працях представників екологічного, земельного, цивільного й господарського права, а й істориків права. Адже для визначення оптимальної моделі функціонування заповідників і розвитку їх наукового, культурного, природоохоронного потенціалу необхідно враховувати весь правовий досвід їх діяльності на території України і Європи в цілому.

Метою цієї статті є вивчення нормативно-правового підґрунтя, що регулювало статус заповідників та їх діяльність у сфері захисту і збереження біорізноманіття в Україні у другій половині XX ст. Її актуальність полягає в тому, що об'єктивне оцінювання сучасної системи функціонування природно-заповідної справи й поліпшення практичної значущості останньої неможливі без установалення історичних особливостей розвитку зазначеної системи, а також потенціалу намічених завдань. Безпосереднім завданням цієї публікації є аналіз норм права, пов'язаних із функціонуванням заповідників, для виявлення повноти і своєчасності їх правової регламентації. Новизна означених у статті положень обумовлюється малим діапазоном предметних історико-правових досліджень діяльності заповідників у розглядуваній історичній період. Уперше на підставі нормативної бази розкривається вплив заповідної справи на захист біорізноманіття шляхом ефективного збереження всіх його елементів in-situ. У статті набуває подальшого розвитку наукове обґрунтування періодизації становлення законодавчих засад функціонування заповідників в Україні: виокремлюється певний етап після прийняття Закону «Про охорону природи УРСР» (1960 р.).

На початку ХХ ст. створення заповідників стало актуальним методом захисту одного з елементів біорізноманіття – середовищ існування. Як слушно зауважував ще в 1913 р. відомий засновник природоохоронного руху, один з основоположників етико-естетичного підходу у заповідній справі й охороні дикої природи І. П. Бородін: «найбільш невідкладним представляється мені створення степових заповідних ділянок. Степові питання – це наші, виключно російські питання, тим часом саме степ, незайманий степ, ми ризикуємо втратити швидше за все» [18, с. 301].

На межі ХІХ і ХХ століть хижацьке використання природних багатств призвело до зубожіння навколишнього природного середовища [19, с. 5]. Суспільство почало шукати вихід із ситуації за якої біорізноманіття почало скорочуватися в декілька разів швидше порівняно з відновленням. Державні заповідники стали всеохоплюючим форматом захисту біорізноманіття, адже у них охороняється «весь природний комплекс» [19, с. 15]. Саме це й обумовлює величезну значимість названих об'єктів у справі захисту біологічного різноманіття планети. Як зазначалось у правовій літературі (І. Ф. Панкратовим, Н. Т. Реджеповою), розвиток і вдосконалення нормативно-правової бази діяльності й охорони заповідних об'єктів поступово викликало створення «певної окремої самостійної підгалузі – природозаповідного законодавства» [20, с. 97]. На нашу думку, такий підхід є актуальним для вдосконалення правової регламентації сучасної системи заповідників в Україні.

Функціонування заповідників – складний і багатоаспектний процес виконання покладених на них усіх функцій і завдань, для ефективного забезпечення якого вимагається існування широкої нормативної бази в цій царині.

Вагомий внесок у справу збереження природи й вирішення проблеми відновлення природних багатств у країні внесли державні заповідники. Акти, що регулювали їх діяльність, з'явилися ще в перші роки Радянської влади, але вони більшою мірою мали індивідуально-конкретний характер і не містили загальних принципів функціонування цих об'єктів. Серед перших нормативних актів природозаповідного спрямування – декрет РНК УСРР від 3 квітня 1919 р. «Про оголошення частин колишнього маєтку Фальцфейна «Асканія-Нова» і «Єлизаветфельд» народно-заповідним парком» [1], декрет РНК УСРР від 8 лютого 1921 р. «Про Асканія-Нова» [2], постанова Української Економічної Ради від 11 лютого 1922 р. «Про державний рибний заповідник «Антоніна» [3], та ін.

Деякими дослідниками (зокрема О. М. Ковтун) пропонується наукова класифікація процесу формування законодавчих засад про охорону територій та об'єктів природно-заповідного фонду України з поділом на 3 етапи: ІХ – початок ХХ ст; 1917 – 1991 рр., і 1991 р. – до сьогодні [17, с. 23] Авторка цієї статті робить акцент на поділі другого етапу (1917-1991 рр.) на 2 періоди, а саме, 1917 – 1959 рр. і 1960 – 1991 рр., обґрунтовуючи це тим, що свого бурхливого розвитку природозаповідна діяльність набула у другій половині ХХ ст., з прийняттям Закону «Про охорону природи Української РСР» (1960 р.).

Державні заповідники – це природоохоронні установи на територіях, вилучених з господарського використання, покликані зберігати у звичному стані типові й унікальні для тієї чи іншої ландшафтної зони природні комплекси з метою вивчення в них перебігу природних процесів і явищ та розроблення наукових основ охорони довкілля [21, с. 68]. У ст. 23 Закону «Про охорону природи Української РСР» 1960 р. і постанові Ради Міністрів «Про затвердження Положення про державні природні заповідники Української РСР» від 5 жовтня 1962 р. наводиться юридичне визначення державних заповідників: окремі лісові, земельні й водні простори, природні багатства яких мають особливу наукову, історичну або народно-господарську цінність з точки зору збереження на них первозданної фауни і флори або мають водоохоронне, протиерозійне, кліматичне, оздоровче, геологічне чи інше науково-дослідницьке й культурно-виховне значення [4].

Інакше кажучи, можна констатувати, що навіть у юридичній дефініції терміна «державний заповідник» законодавець закріплює комплексність цього об'єкта: визначається територіальна основа, на якій створено заповідник, виокремлюються значення й цінність заповідної території. У ст. 6 цієї Постанови окреслювалися завдання державних заповідників: а) охорона у звичайному стані типових для певної географічної зони унікальних природних об'єктів; б) охорона й відновлення рідкісних видів рослин і тварин, які мають цінність для науки й господарства; в) теоретичне розроблення методів відтворення флори і фауни, їх використання в народному господарстві. На наше переконання, саме комплексність функціонування заповідників виокремлює їх серед інших природоохоронних установ у сфері захисту біорізноманіття. Адже для здійснення ефективної охорони останнього, треба враховувати багатоаспектний характер цього явища, вивчати його елементи в комплексі, а охорона лише його окремих елементів (фауни, флори чи середовищ існування) не дасть очікуваних результатів. З огляду на таку важливість заповідників для забезпечення їх практичних функцій і з метою захисту від знищення й пошкодження природних багатств заповідних території ці об'єкти ставилися під особливу охорону держави (ст. 3). У заповідниках заборонялася будь-яка виробнича діяльність, а навколо їх меж встановлювались охоронні зони.

У розвиток базового Закону «Про охорону природи Української РСР» (1960 р.) було прийнято постанову Ради Міністрів УРСР «Про поліпшення охорони природи, раціонального використання та відновлення природних багатств в Українській РСР» від 8 травня 1964 р. [5], у якій Рада Міністрів УРСР, розглянувши матеріали перевірки стану виконання названого Закону, зазначила, що з прийняттям його Верховною Радою УРСР в 1960 р. у країні проведено відповідну роботу щодо раціонального використання й відновлення природних багатств. Однак були відзначені й серйозні недоліки, що мали місце в охороні корисної фауни: у деяких областях у занедбаному стані перебували заповідники й пам'ятки природи, рівень науково-дослідницької роботи не відповідав необхідним вимогам. У зв'язку із цим, Рада Міністрів УРСР у ст. 1

постановила: (а) взяти під неослабний контроль виконання цього природоохоронного акта і (б) виробити контрольні дійові заходи щодо дотримання норм Закону стосовно раціонального використання й відновлення природних багатств, звернувши особливу увагу на зелені зони міст, заповідники й пам'ятники природи. У ст. 9 цієї Постанови йшлося про необхідність уточнення меж заповідників і заборону провадити будь-які їх зміни без дозволу Ради Міністрів. На державні органи і громадські організації покладалися завдання щодо посилення боротьби з браконьєрством, відновлення флори і фауни, обліку й контролю за станом окремих об'єктів. Порушники законів і рішень уряду з охорони природи притягалися до відповідальності згідно з чинним законодавством. Зважаючи на це, особливу увагу законодавець приділяв боротьбі з браконьєрством і порушеннями правил охоти, закріпивши особливий правовий режим мисливських угідь на заповідних територіях. Згідно з постановою Ради Міністрів УРСР «Про затвердження Положення про полювання та мисливський промисел» від 8 серпня 1969 р. полювання в державних заповідниках категорично заборонялось [6].

Діяльність природозаповідного характеру того періоду була надзвичайно ефективною, про що свідчить те, що в нормативних актах закріплювалися не лише декларативні засади функціонування заповідників, а й найважливіший аспект – здійснення практичних заходів. Наприклад, значна увага приділялася розширенню в республіці мережі заповідників. Основним серед нормативних актів цього періоду стала постанова Ради Міністрів УРСР від 28 січня 1972 р. «Про заходи щодо розширення мережі державних заповідників і поліпшення заповідної справи» [7]. У цьому акті аналізувалася робота стосовно збереження й відтворення природних багатств і давалася в цілому позитивна оцінка її правового регулювання, в тому числі відзначалося розширення числа державних заповідників, взяття під охорону понад 1000 видатних пам'яток природи і значних площ лісів. Після виявлення суттєвих недоліків функціонування заповідників (створені державні заповідники представляли всього лише 6 із 25 основних ботаніко-географічних районів, недостатньо провадилися наукові спостереження) заповідна справа отримала більш наукоємні засади своєї організації із залученням наукових розробок Академії наук УРСР. Про це свідчить та частина вказаної Постанови, у якій Рада Міністрів УРСР постановила: (а) підготувати пропозицію про встановлення охоронних зон існуючих державних заповідників, (б) розробити перспективні плани проведення комплексних науково-дослідницьких робіт, (в) покласти на Академію наук УРСР організацію наукових досліджень і публікацію наукових праць, що стосуються заповідників. Важливим пунктом у цьому правовому акті стало узгодження пропозиції Державного комітету Ради Міністрів УРСР з охорони природи та Академії наук УРСР про означення територій в основних ботаніко-географічних районах, на яких передбачено створення державних заповідників і заказників у 1972 – 1980 рр. за переліком, наведеним у додатку № 2 цієї Постанови (всього 28 найменувань).

Ефективність співпраці Державного комітету Ради Міністрів з охорони природи й Академії наук УРСР виявилась у негайному виконанні поставленої мети: для реалізації позначеного в розглядуваній Постанові плану з організації нових заповідників знадобився лише один рік, а вже 20 лютого 1973 р. було прийнято постанову Ради Міністрів УРСР «Про організацію нових державних заповідників і розширення Чорноморського державного заповідника» [8]. Комплексний характер функціонування заповідників підтверджується достатньо широким переліком органів та установ, які спільно займалися проблемами в цій царині. Так, з метою збереження природних комплексів і проведення науково-дослідницької й господарської роботи з охорони й відтворення рідкісних цінних тварин і рослин Рада Міністрів УРСР ухвалила прийняти відповідно до Держплану УРСР пропозицію Держкомітету з охорони природи, Міністерства лісового господарства УРСР, Академії наук УРСР, Кримського, Одеського й Херсонського обласних виконкомів про організацію у Кримській області Ялтинського гірничо-лісового державного заповідника площею 14076 га й державного заповідника «Мис Мартъян» площею 240 га (згідно з додатком № 1 до цієї Постанови) і про розширення Чорноморського державного заповідника (згідно з додатком № 2). За зазначеною Постановою на відповідні органи покладалося завдання затвердити положення і програму наукової й господарської діяльності для кожного з нових державних заповідників.

Проаналізувавши наведені нормативні акти, можемо відзначити особливості діяльності державних заповідників, як-то: (а) їх багатофункціональність; (б) постійне розширення системи заповідних територій на планових засадах (постанова Ради Міністрів «Про організацію нових державних заповідників в УРСР» від 12 листопада 1968 р.); (в) незмінна увага компетентних органів влади й організація ними практичних заходів з охорони цих територій; (г) співпраця державних органів; (д) системність; (е) регламентація особливого правового режиму.

У досліджуваній період неослабна увага приділялася не тільки створенню нових заповідників і розширенню заповідних територій, а й охороні вже існуючих. Одним з видів охорони таких об'єктів стало закріплення охоронних зон навколо меж заповідників для зменшення негативного впливу діяльності людини. Приміром, постановою від 29 листопада 1972 р. «Про встановлення охоронних зон навколо державних заповідників» [9] Рада Міністрів УРСР затвердила пропозицію Держкомітету з охорони природи про створення охоронних зон, мережа яких була узгоджена з відповідними міністерствами, відомствами й облвиконкомами, що теж вказує на проведення спільної діяльності органів влади в питаннях захисту цих важливих об'єктів. Зокрема, охоронні зони встановлювалися навколо Карпатського, Луганського, Українського степового, «Асканія - Нова» й Канівського заповідників.

Верхньою хронологічною рамкою нами обрано 1973 рік у зв'язку з прийняттям чергової рубіжної постанови ЦК КПУ і Ради Міністрів УРСР «Про посилення охорони природи і поліпшення використання природних ресур-

сів республіки» від 8 травня 1973 р. [10] Її прийняття не лише державним республіканським органом влади, а й вищим партійним органом республіки свідчить про посилену увагу до цієї проблеми. Указаним актом на державні органи, обласні виконкоми, міністерства й відомства УРСР покладалося завдання посилити увагу до питань охорони природи, раціонального використання природних ресурсів і встановленню систематичного контролю за дотриманням чинних правил і норм (п. 1). Ця Постанова також закріплювала плановий характер вирішення проблем охорони довкілля. Про це свідчить зміст п. 3 Постанови, у якому на зазначені органи, на Київський і Севастопольський міськвиконкоми й на Держплан УРСР покладалося, починаючи з 1974 р., забезпечити такі види діяльності:

– розроблення перспективних і річних планів проведення заходів з охорони природи й раціонального використання природних ресурсів і внесення їх на розгляд у Раду Міністрів УРСР одночасно з проектом плану розвитку народного господарства для подання в Держплан СРСР;

– підготовку проектів зведених, перспективних і річних планів охорони природи на території областей, крупних промислових центрів і в цілому на території республіки.

Висловлюємо солідарність з думкою дослідників, що в розглядуваний нами період «виявлення й виділення особливо охоронюваних територій поставлено на планову основу» [23, с. 76]. Доходимо висновку, що територіальні й тимчасові коротко- й середньострокові плани, розроблювані Держкомітетом з охорони природи спільно з Академією наук УРСР, становили підвалини заповідної справи в державі. Вони якраз і становлять собою єдино правильний, успішний шлях у справі розвитку широкої мережі заповідників і розширення меж уже існуючих заповідних територій.

Авторка визначає створення заповідників основним методом збереження біорізноманіття «in-situ», а проведений аналіз нормативної бази свідчить про комплексний характер охорони, при якому зберігається цілісний природний комплекс (флора, фауна, середовище існування). Двадцятиріччя після прийняття Закону «Про охорону природи УРСР» (1960 р.) характеризувалось активною, дійовою і своєчасною правотворчою діяльністю Ради Міністрів УРСР, прийняттям нормативних актів у сфері захисту фауни і флори країни й середовища їх існування та ефективною співпрацею державних органів і наукових установ. Засади, на які спиралася заповідна справа УРСР (системність, постійна увага компетентних органів, плановий характер природоохоронної діяльності), визначаються авторкою як найбільш правильний, оптимальний метод розвитку й розширення меж існуючих заповідників на теренах сучасної України.

Після проголошення незалежності в Україні було прийнято Закон «Про природно-заповідний фонд України» від 16 червня 1992 р., завданням якого стало регулювання суспільних відносин з організації, охорони й використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, відтворення їх природних

комплексів, організація управління в цій галузі (ст. 1) [11]. Держава продовжила традиції попереднього історичного періоду, в основу яких було покладено принцип комплексного планування діяльності з охорони природи й розвитку заповідної справи. Зокрема, уже в березні 1994 р. видано указ Президента України «Про резервування для наступного заповідання цінних природних територій» [12], у якому розглядалося питання створення плану першочергової організації в 1994 – 1996 рр. нових і розширення існуючих природних заповідників, наводився перелік їх територій із пропозицією створення певного режиму заповідання. Подальший аналіз і порівняння українського і європейського законодавства другої половини ХХ ст. вбачаються перспективними для планування охорони біорізноманіття шляхом розвитку заповідників на території України.

Список літератури: 1. Про оголошення частин колишнього маєтку Фальцфейна «Асканія-Нова» і «Єлізаветфельд» народно-заповідним парком : декрет РНК УСРР від 03.04.1919 р. // ЗУ УСРР. – 1919. – № 16. – Ст. 176. 2. Про оголошення “Асканія-Нова” державним степовим заповідником УССР : декрет РНК УСРР від 08.02.1921 р. // ЗУ УСРР. – 1921. – № 2. – Ст. 48. 3. Про державний рибний заповідник «Антоніна» : пост. Укр. Економ. Ради від 11.02.1922 р. // ЗУ УСРР. – 1922. – № 7. – Ст. 114. 4. Об утверждении Положения о государственных заповедниках Украинской ССР : пост. СМ УССР от 05.10.1962 г. // СП УССР. – 1962. – № 10. – Ст. 141. 5. Об улучшении охраны природы, рационального использования и восстановлении природных богатств в Украинской ССР : пост. СМ УССР от 08.05.1964 г. // СП УССР. – 1964. – № 5. – Ст. 59. 6. Об утверждении Положения об охоте и охотничьем промысле : пост. СМ УССР от 08.08.1969 г. // СП УССР. – 1969. – № 8. – Ст. 106. 7. О мерах по расширению сети государственных заповедников и улучшению заповедного дела : пост. СМ УССР от 28.01.1972 г. // СП УССР. – 1972. – № 2. – Ст. 11. 8. Об организации новых государственных заповедников и расширения Черноморского государственного заповедника : пост. СМ УССР от 20.02.1973 г., № 84 // СП УССР. – 1973. – № 2. – Ст. 11. 9. Об установлении охранных зон вокруг государственных заповедников : пост. СМ УССР от 29.11.1972 г. // СП УССР. – 1972. – № 12. – Ст. 107. 10. Об усилении охраны природы и улучшении использования природных ресурсов республики : пост. ЦК КПУ и СМ УССР от 08.05.1973 г., № 223 // СП УССР. – 1973. – № 5. – Ст. 35. 11. Про природно-заповідний фонд України : Закон України від 16.06.1992 р., № 2456-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-12> 12. Про резервування для наступного заповідання цінних природних територій : Указ Президента України від 10.03.1994 р., № 79/94 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/U079_94.html. 13. Товкун М. О. Правові проблеми збереження біорізноманіття / М. О. Товкун // Юридична осінь 2011 року : матер. наук. конф. (м. Харків, 9 листоп. 2011 р.). – Х.: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого», 2011. – С. 118, 119. 14. Сова Т. В. О заповеднике «Луганський природний заповідник НАН України» / Т. В. Сова, Л. П. Боровик, С. В. Глотов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zapovednik.lg.ua> 15. Дудко Е. «Свалки занимают 7% территории Украины»/ Е. Дудко // UNN Украинские национальные новости [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unn.com.ua/ru/news/1236687-smittyezvalischa-zaumayut-7-teritoriyi-ukrayini-ekolog> 16. Герасименко Я. О. Правова охорона природно-заповідного фонду України / Я. О. Герасименко // Вісн. Акад. прав. наук України : зб. наук. пр. / відп. ред. В. Я. Тацій – Х.: Право, 2010. – № 4 (63). – С. 266–271. 17. Ковтун О. М. Законодавство України про охорону природно-заповідного фонду : становлення, сучасний стан, проблеми реформування / О. М. Ковтун // Адвокат. – 2008. – № 2. – С. 21–24. 18. Бородин И. П. Охрана памятников природы (Отдельный оттиск из «Трудов Ботанического Сада Императорского Юрьевского Университета») / И. П. Бородин. – Юрьев :

Тип. К. Маттисена. – 1910. – Т. № 10. – С. 297–317. **19.** Емельянова В. Г. Законодательство о заповедниках, заказниках, памятниках природы : монография / В. Г. Емельянова. – М.: Юрид. лит., 1971. – 64 с. **20.** Реджепова Н. Совершенствование природопользования на заповедных объектах (правовые вопросы) / Н. Реджепова // Пробл. совершенствования сов. законодательства : Труды – Вып. 37. – М.: Изд-во ВНИИСЗ, 1987. – С. 97–109. **21.** Емельянова В. Г. Новые типовые положения о государственных заповедниках, памятниках природы, заказниках и природных (национальных) парках / В. Г. Емельянова // Пробл. соц. законности. – Вып. 12. – Х.: Вища шк., 1983. – С. 67–71. **22.** Кукушкин Г. Я. Государственное планирование социалистического природопользования : монография / Г. Я. Кукушкин. – М.: Мысль, 1981. – 158 с. **23.** Колбасов О. С. Охрана природы по советскому законодательству : монография / О. С. Колбасов. – М.: Госюриздат, 1961. – 74 с. **24.** Огорокова Л. Я. Правовой режим государственных заповедников в СССР : монография / Л. Я. Огорокова. – Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 1982. – 107 с.

РЕГЛАМЕНТАЦИЯ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ЗАПОВЕДНИКОВ НА ОСНОВЕ ЗАКОНА ОБ ОХРАНЕ ПРИРОДЫ УКРАИНСКОЙ ССР (1960 – 1970 годы)

Казак Р. А.

В статье осуществлен анализ правового регламентирования функционирования заповедников на основе Закона «Об охране природы Украинской ССР» 1960 г. и принятых в его развитие иных нормативных актов с целью определения полноты регулирования этой сферы.

Ключевые слова: заповедники, Закон «Об охране природы Украинской ССР» 1960 г., биоразнообразии, охрана природы.

THE NATURE RESERVES FUNCTIONING BASED ON THE LAW ON NATURE PROTECTION OF UKRAINIAN SSR (60 – 70-e yy)

Kazak R. A.

The article deals with the legal regulation of nature reserves under the basic Law “On Nature Protection of Ukrainian SSR” (1960) to identify the completeness of the legal regulation.

Key words: the nature reserves, Law “On Nature Protection of Ukrainian SSR” 1960, the biodiversity, nature conservation.

Надійшла до редакції 30.03.2014 р.